

Jyväskylän yliopiston normaalikoulun lukion suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä

Lukion opetussuunnitelman liite

Suunnitelma on käsitelty Jyväskylän normaalikoulun lukion opiskelijakunnassa 15.3.2016, henkilökunnan kokouksessa 22.2.2016

Suunnitelma on hyväksytty johtokunnassa (huoltajien ja sidosryhmien edustus) 17.3.2016

Suunnitelma on vahvistettu Kasvatustieteiden tiedekunnan tiedekuntaneuvostossa

Suunnitelma on päivitetty OPH:n määräysten mukaisesti 7.6.2022

Sisällys

Lukijalle 1

1. Yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
2. Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa
  - 2.1. Kurinpidolliset keinot
3. Periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
4. Perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen
5. Tiedottaminen
6. Menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten

Lukijalle

Tämän suunnitelman tarkoituksena on taata omalta osaltaan turvallinen opiskeluympäristö, työrauha, sisäinen järjestys ja opiskelun esteetön sujuminen kaikille opiskelijoille ja koulu yhteisössä toimiville henkilöille.

Jyväskylän yliopiston normaalikoulun lukiossa noudatetaan lukiolain 21.8.1998/629 , 714/2018, muutettu lailla 165/2022 ja lukioasetuksen 6.11.1998/810 määräyksiä koskien opiskelijan turvallisuutta ja kurinpitoa.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä on osa lukion opetussuunnitelmaa, johon se on liitetty erillisenä liitteenä (Lukion opetussuunnitelman valtakunnalliset perusteet 2015, luku 4.5./2019, luku4) Suunnitelmassa määritellyjä toimenpiteitä sovelletaan lukion opiskelijoihin rike- ja häiriötilanteissa, joita ei saada sovittua muuten tai mikäli tilanne vaatii hallinnollisia toimia.

1. Yhteistyö viranomaisten ja huoltajien kanssa

Lukion ensimmäisen vuoden aikana sekä opiskelijoita että vanhempia perehdytetään lukiokoulutukseen, sen toimintatapoihin ja menettelyihin. Lukiolaisen huoltajille tarjotaan kehityskeskustelutilaisuutta yhdessä opiskelijan ja ryhmänohjaajan kanssa. Vanhempaintapaamiset ja –illat ovat kiinteä osa koulun yhteydenpitoa huoltajiin. Huoltajien kanssa monimuotoiset, toistuvat tapaamiset edistävät opiskelijan kouluviihtyvyyttä, hyvinvointia ja suovat mahdollisuuden tarttua sellaisiin tilanteisiin, jotka voivat aiheuttaa ongelmia opiskelussa tai johtaa syrjäytymiseen. Opiskelijoiden vanhemmille esitellään järjestyssäännöt ja erilaiset suunnitelmat, joilla opiskelijan hyvinvoinnista huolehditaan. Wilma-liittymä mahdollistaa kiinteän yhteydenpidon silloinkin, kun huoltaja ei pääse koulun järjestämiin tilaisuuksiin.

Ennaltaehkäisevässä tarkoituksessa tehdään yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa. Tärkeimpänä on oman koulun opiskelijahuollon henkilöstö, joiden kontaktit ulottuvat alueen sosiaali- ja terveystoimen monialaisiin yhteistyötahoihin. Heidän kautta opiskelijan asioita voidaan hoitaa tehokkaasti niiden viranomaisten kanssa, joiden toimialaan asia kulloinkin liittyy.

Jyväskylän normaalikoulu tekee tiivistä yhteistyötä oman nimetyn koulupoliisin kanssa alakoulusta lukioon saakka. Poliisin kanssa tehtävään yhteistyöhön kuuluvat erilaiset koulutustilaisuudet sekä opiskelijoille että henkilöstölle turvallisuuskoulutuksina ja muuna ajankohtaisena yhteistyönä. Poliisi vahvistaa vuosittain yhteyshenkilön, jonka kanssa koulutus- ja muista asioista sovitaan. Tarvittaessa konsultoidaan yliopiston turvallisuuspäällikköä.

Sosiaalitoimen henkilöstön kanssa tehdään yhteistyötä opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti lain edellyttämällä tavalla. Opiskeluhuoltosuunnitelmaan on kirjattu erilaisia menettelytapoja ennaltaehkäisevän työn kokonaisuudesta ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämisestä. Ennaltaehkäisevän työn muotoja kehitetään jatkuvasti.

2. Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa

Lukiolain 21 §:n (629/1998, muutettu lailla 1268/2013) opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Lukiolain (629/1998) mukaan koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut oppilaitoksessa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja. Jyväskylän normaalikoulun järjestyssäännöt ovat liitteessä 1.

Kurinpidolliset keinot

Lukio-opiskelijan velvollisuuksista säädetään lukiolaissa (Lukiolaki (629/1998), 25§) seuraavaa:

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta.

Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyvä asiallisesti.

Opiskelijan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa ([412/1974](#)), ([30.12.2013/1268](#)).

Opiskelija, joka häiritsee opetusta, rikkoo järjestyssääntöjä, käyttäytyy uhkaavasti tai vaarantaa turvallisuutta rangaistaan kurinpidollisesti opetustilanteesta poistamalla, kirjallisella varoituksella tai erottamalla oppilaitoksesta enintään **3 kuukaudeksi** / yhdeksi vuodeksi.

Lukiolain 26 §:n 2 momentissa tarkoitetusta opiskelijan määräämisestä poistumaan luokkahuoneesta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi ja opiskelijan määräämisestä poistumaan muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, päättää oppituntia tai muuta opetustilaisuutta pitävä opettaja.

Opiskelijan määräämisestä poistumaan oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta päättää rehtori tai opettaja.

Opetuksen epäämisestä **enintään kolmeksi päiväksi** päättää rehtori. Kirjallisen varoituksen antaa johtava rehtori lukion rehtorin esityksestä.

Lukion opiskelijan erottamisesta määrääjäksi, **oppivelvollinen enintään 3 kk ja muut** enintään vuodeksi, päättää Normaalikoulun johtokunta.

Kurinpitotoimea harkittaessa on otettava huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä sekä kehitystaso.

Seuraavat asiat koskevat 1.8.2016 jälkeen opiskelunsa aloittaneita Jyväskylän normaalikoulun lukion opiskelijoita.

Syksyllä 2021 aloittaneita oppivelvollisia koskevat erilliset määräykset on merkitty *kursiivilla*.

Toimenpide	Milloin	Päätätjä	Menettelyssä huomioitava	Muutoksenhaku
Ohjaus/kasvatuskeskustelu	1) tupakoi kielletyllä alueella tai pitää esillä tupakkatuotteita, -jäljitelmiä tai tupakan vastikkeita; 2) oppitunnin häirintä 3) vilpin yritys (luntauksen yritys, plagiointi tms.) 4) luvattomia poissaoloja	Ryhmänohjaaja /opettaja	1.Ryhmänohjaaja käy ohjauskeskustelun ensimmäisellä kerralla ja ilmoittaa huoltajalle. Opiskelija ohjataan tarvittaessa kuraattorin/terveydenhoitajan keskusteluun. Toistuva rikkomus→seuraamus kirjallinen varoitus (opiskelijalle selvitetään kirjallisen varoituksen merkitys) Ensimmäisellä kerralla ryhmänohjaaja kirjaa keskustelun lomakkeelle ja tiedottaa asiasta opiskelijalle, rehtorille ja alle 18 v. huoltajalle	
Toimenpide	Milloin	Päätätjä	Menettelyssä huomioitava	Muutoksenhaku
Kirjallinen varoitus <i>Opetuksesta epääminen enintään 3 pv ajaksi</i> (hallintopäätös)	1) häiritsee opetusta; 2) käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti; 3) menettelee vilpillisesti tai muuten rikkoo oppilaitoksen järjestystä; 4) esiintyy päihteiden vaikutuksen alaisena oppilaitoksessa, oppitunneilla, koulussa tai koulun järjestämässä tilaisuudessa.	Johtava rehtori lukion rehtorin esityksestä	- kurinpitorangeistukseen syynä oleva teko tai laiminlyönti yksilöitävä, -hankittava tarpeellinen selvitys -varattava opiskelijalle tilaisuus tulla kuulluksi -kuultava myös opiskelijan (alle 18 v.) huoltajaa. - toimenpiteet tulee kirjata - tulee antaa kirjallinen päätös. <i>-opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus tavata psykologi/kuraattori erillisen suunnitelman mukaisesti</i>	Hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolain käyttölaissa (586/1966) säädetään. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa tiedoksi

	5) tupakointi kielletyllä alueella tai pitää esillä tupakkatuotteita, - jäljitelmiä tai tupakan vastikkeita toistuvasti vrt. yllä käyty keskustelu 6) luvattomia poissaoloja toistuvasti yhteydenotoista ja keskusteluista huolimatta			
Toimenpide	Milloin	Päätäjä	Menettelyssä huomioitava	Muutoksenhaku
Oppilaitoksesta erottaminen määräajaksi, enintään vuodeksi tai enintään 3 kk ajaksi (hallintopäätös)	Jos teko tai laiminlyönti on vakava tai jos opiskelija jatkaa epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan	johtokunta	Kurinpitorangaistukseen syynä oleva teko tai laiminlyönti yksilöitävä -hankittava tarpeellinen selvitys -varattava opiskelijalle tilaisuus tulla kuulluksi -kuultava myös opiskelijan huoltajaa (alle 18 v.) - tulee antaa kirjallinen päätös -päätettävä päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta	Hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolain käyttö-laissa (586/1966) säädetään. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa tiedoksi saannista.
Eronneeksi katsominen	Opiskelija, joka pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta yli 6 viikkoa, tai jos on ilmeistä, ettei hänen tarkoituksenaan ole jatkaa opintoja.	lukion rehtori	Kaksi kirjettä 1.kirjeessä annetaan tiedoksi mahdollisuus tulla kuulluksi seuraavan kahden viikon aikana . 2. kirje on päätös eronneeksi katsomisesta. (Alle 18 v. huoltajalle tieto) Kirjeeseen liitetään erotodistus.	Aluehallintovirastolta siten kuin hallintolain käyttölaissa (586/1966) säädetään

Häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen

Lukiolain mukaan **rehtorilla ja opettajalla** on oikeus poistaa häiritsevä opiskelija luokkahuoneesta, muusta opetustilasta tai koulun tilaisuudesta. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon 26 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta opetuksen epäämisestä.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, **rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja**, joita voidaan pitää **puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus** sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat mainituissa tilanteissa toimia **yhdessä tai kumpikin erikseen**. Oppilaan poistamisessa **ei saa käyttää voimankäyttövälineitä**. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa **kirjallinen selvitys tapahtuneesta** johtavalle rehtorille (delegointipäätös xx.xx.2xxx). Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain [\(39/1889\) 4 luvun 6 §:n](#) 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Toimijat: rehtori ja/tai opettaja → **tarpeellisia** voimakeinoja, **ei** voimankäyttövälineitä (ikä, tilanteen uhkaavuus, vastarinta) → kirjallinen selvitys

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine. Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään [rikoslain 4 luvun](#) 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Lukiolaki 26 e § [\(30.12.2013/1268\)](#)

Toimijat: rehtori ja/tai opettaja → esineen tai aineen haltuun ottamiseksi tarvittavat voimakeinot, ei voimankäyttövälineitä (ikä, tilanteen vakavuus, vastarinta)

Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 21 §:n 2 momentissa tarkoitettujen esineiden tai aineiden haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitseman oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Edellä 3 momentissa säädetystä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä. Pykälässä säädetty oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

Toimijat Opettaja ja rehtori → Ilmeistä, että esine tai asia, joka vaarantaa turvallisuutta → opiskelija kieltäytyy luovuttamasta → tutkitaan tavarat (sama sukupuoli, kaksi aikuista paikalla, opiskelija saa pyytää "tukihenkilön" koulun henkilökunnasta.

Lukiolaki 26 f § ([30.12.2013/1268](#))

Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Edellä 26 d ja 26 e §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttaminen on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee oppilaitoksissa suunnitella ja ohjeistaa.

Edellä 26 d §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta johtavalle rehtorille. Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

Lukiolaki 26 g § ([30.12.2013/1268](#))

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Edellä 26 d §:ssä tarkoitetut opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammukset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet ja muut laittomat esineet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

Haltuunotto ja hävittäminen → turvallisesti, opiskelijan henkilökohtainen koskemattomuus ja yksityisyys turvattava mahd. pitkälle → hienotunteisuus → kirjallinen selvitys koulutuksen järjestäjälle → ilmoitus alaikäisen huoltajalle

Esineiden luovuttaminen → säilytettävä huolellisesti → luovutettava mahdollisimman pian → tahot: poliisi, opiskelija itse, huoltaja haltuunotetusta tavarasta riippuen → luovuttaminen ja hävittäminen kirjattava

3. Periaatteet hallinnon yleisten oikeusturva-periaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä

Sinä aikana, jolloin opiskelijaa vastaan on syyte vireillä yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan saa samaan aikaan aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä. Jos tuomioistuin on vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä, paitsi jos kyseessä on teko, joka ei ole rikos, mutta siitä voidaan kuitenkin rangaista kurinpidollisesti. Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitovirangaistusta. Opiskelija saadaan kuitenkin erottaa määräajaksi tai erottaa asuntolasta, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä.

Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten esimerkiksi häpäisemistarkoituksessa

4. Perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen

Henkilökunnan perehdyttäminen kurinpidollisten toimien käyttöön toteutetaan vuosittain lukuvuoden alussa. Koulun rehtorit huolehtivat tiedotuksin, että henkilökunnalla on uusin tieto kurinpidollisista asioista ja lainsäädännön uudistuksista. Henkilöstön osaamisen varmistamiseksi voidaan järjestää erillisiä koulutuksia. Tarvittaessa mahdollistetaan osallistuminen asiaan liittyviin ajankohtaiskoulutuksiin.

5. Tiedottaminen

Tästä suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja muista opiskeluun liittyvistä asioista tiedotetaan huoltajille ja opiskelijoille vuosittain lukuvuoden alussa. Rehtori huolehtii ryhmänohjaajien tiedottamisesta ja osaamisesta kurinpitoon liittyvissä asioissa. Lisäksi tämä suunnitelma löytyy Wilmasta (tiedotteet) ja koulun kotisivuilta.

6. Menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten

Menettelytavat tämän suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten ovat lähinnä määrällisiä ja asiasisällöllisiä kokonaisuuksia. Jyväskylän normaalikoulun lukiossa seurataan toimenpiteiden kokonaisuutta, toistuvuutta ja rikkeiden syitä: kuinka paljon on tehty kurinpitotoimia hallintopäätösten mukaisesti ja mistä syistä ne on tehty. Lisäksi seurataan, onko yhdellä henkilöllä useita rangaistuksia vai riittääkö yksi kurinpidollinen keino ongelman ratkaisemiseksi ja rikkeen toistuvuuden ennaltaehkäisyksi.

Edellä mainitut anonyymit seurantatiedot käsitellään koulun rehtoriryhmässä ja tarvittaessa johtokunnassa. Lisäksi ne käsitellään opiskeluhuoltoryhmässä.

Järjestyssääntöjen noudattaminen ja alue

1. Järjestyssäännöt on tehty koko koulun yhteisiksi pelisäännöiksi. Niiden tarkoitus on varmistaa kaikkien yhteinen turvallinen ja viihtyisä oppimisympäristö. Järjestyssäännöt koskevat sekä fyysistä että virtuaalista toimintaympäristöä.
2. Järjestyssääntöjä sovelletaan kaikissa Jyväskylän normaalikoulun järjestämissä tilaisuuksissa niin koulurakennuksessa kuin sen ulkopuolella. Erillisohjeita voidaan antaa mm. ulkomaille suuntautuvilla opintoretkillä.
3. Järjestyssääntöjen rikkomisen seuraamuksista on säädetty lukiolaissa ja asetuksessa.

Käytännön ohjeita

4. Jokaisen lukioyhteisön jäsenen tulee käyttäytyä asiallisesti, kunnioittaa toisen yksilöllisyyttä, omaisuutta ja oikeutta häiriöttömään opiskeluun. Tämä ohje koskee sekä fyysistä että virtuaalista toimintaympäristöä
  5. Lukiolain edellyttämällä tavalla opiskelijan tulee säännöllisesti osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta.
  6. Lukiossa työskennellään kunkin opiskelijan yksilöllisesti laaditun työjärjestyksen mukaisesti. Työsuunnitelma on päiväkohtaisesti Wilmassa, jota opiskelijan tulee seurata.
  7. Opiskelija on velvollinen noudattamaan annettuja työturvallisuusohjeita oppitunneilla.
  8. Jokainen opiskeluyhteisön jäsen on velvollinen pitämään koulun alueen ja ympäristön siistinä.
  9. Koulun omaisuutta on käsiteltävä huolellisesti. Omaisuuden vahingoittamisesta tai katoamisesta seuraa korvausvelvollisuus.
- Viite 1 Järjestyssäännöt: https://www.norssi.jyu.fi/opetus-ja-opiskelu/opetussuunnitelma/jarjestyssaannot_7-9_ja_lukio.htm